

15.11.2002

1839/4/01

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Erkki Hännikäinen

MOOTTORIKELKKAILU-URIEN PERUSTAMINEN

1

KANTELU

Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri ry (jälj. yhdistys) on 10.7.2001 osoittanut oikeusasiamiehelle kantelukirjoituksen, jossa yhdistys arvostelee Metsähallituksen menettelyä ns. moottorikelkkailu-urien perustamista koskevassa asiassa.

Yhdistyksen mukaan Metsähallitus on kiertänyt maastoliikennelakia perustamalla hallinnoimilleen maille kelkkailu-uria, jotka vastaavat mitoitukseltaan maastoliikennelain (1710/1995) mukaisia moottorikelkkailureittejä, mutta joilla yleisen ajo-oikeuden sijaan ajo-oikeus perustuu Metsähallituksen myymiin vuorokausi- ja kausilupiin. Yhdistys katsoo, että Metsähallitus on toiminut maastoliikennelain vastaisesti ja ylittänyt toimivaltansa perustaessaan kelkkailu-uria omalla päätöksellään ilman maastoliikennelain mukaista menettelyä, johon sisältyy asianosaisten kuuleminen, lausuntojen pyytäminen ja reittisuunnitelman hyväksyminen valituskelteisellä päätöksellä.

Lisäksi yhdistys arvostelee Metsähallitusta ja alueen kuntia Pohjoisen Pirkanmaan moottorikelkkailureitistön perustamista koskevassa asiassa. Yhdistys kertoo, että reitistöön kuuluvia moottorikelkkailu-uria raivataan parhaillaan Metsähallituksen hallinnassa oleville maille ilman että reitistösuunnitelma olisi ollut julkisesti nähtävillä kunnissa ja että kansalaisilla olisi ollut mahdollisuus tehdä sitä vastaan muistutuksia.

Yhdistys arvostelee myös moottorikelkkailureittien perustamisen sääntelyä siitä, että reitin käyttämisestä aiheutuvia haittoja ei voida arvioida, jollei reittien suunnitteluvaatimuksiin sisälly ympäristövaikutusten arviointia eikä mitakaan ympäristövaikutuksia koskevia selvityksiä.

Yhdistys pyytää oikeusasiamiestä vaikuttamaan siihen, että moottorikelkkailu-urien raivaaminen Metsähallituksen mailla keskeytettäisiin kantelun käsittelyn ajaksi.

2

SELVITYS

Metsähallitus on antanut asiassa selvityksen, josta jäljennös oheistetaan tähän vastaukseen.

Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri ry on antanut vastineen Metsähallituksen selvityksen johdosta. Vastine on toimitettu Metsähallitukselle tiedoksi.

Lisäksi tämän kanteluasian esittelijä on ollut puhelimitse yhteydessä Pohjoisen Pirkanmaan reitistöhankkeen vastaavaan suunnittelijaan ja Metsähallituksen Kurun toimipisteeseen sekä ympäristöministeriöön ja maa- ja metsätalousministeriöön.

3

RATKAISU

3.1

Tapahumat

Moottorikelkkailu-urien perustaminen Metsähallituksen maille

Maastoliikennelain 3 luvussa tarkoitettut *moottorikelkkailureitit* ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksymän reittisuunnitelman perusteella perustettuja reittejä, joilla on yleinen oikeus ajaa moottorikelkalla lumipeitteisenä aikana, ja ne ovat tieliikennelain 2 §:ssä määritellyjä yleiselle liikenteelle tarkoitettuja teitä. Reittejä, joita ei ole perustettu maastoliikennelaissa säädettyssä järjestyksessä kutsutaan *moottorikelkkailu-uriksi*, ja ne ovat puolestaan maastoliikennelain mukaista maastoa. Moottorikelkkailu-urien perustaminen on perustunut yksinomaan maanomistajan tai haltijan lupaan.

Metsähallituksen antaman selvityksen mukaan maassamme on tällä hetkellä moottorikelkkailu-uria noin 15.000 kilometriä. Metsähallituksen hallinnoimilla maille moottorikelkkailu-uria on runsaat 6.500 kilometriä, joista noin 4.300 kilometriä sijaitsee Lapin läänissä. Lukuihin sisältyvät myös maastoliikennelain mukaiset moottorikelkkailureitit, joita Metsähallituksen mukaan on vain pieni murto-osa koko määrästä.

Metsähallitus on myynyt ns. uralupia, jotka oikeuttavat liikkumaan lumipeitteisenä aikana moottorikelkkailu-urilla Metsähallituksen hallinnoimilla maille. Paikallisille asukkaille luvat ovat olleet maksuttomia.

Metsähallituksen ilmoittamat tiedot moottorikelkkailureiteistä ja -urista osaltaan ilmaisevat sitä, että käytännössä ei ole aina tehty selvää eroa moottorikelkkailureittien ja moottorikelkkailu-urien välillä.

Pohjoisen Pirkanmaan moottorikelkkailureitistön perustaminen

Pohjoisen Pirkanmaan moottorikelkkailureitistö on tarkoitus perustaa aluksi moottorikelkkailu-urina. Se osa laajempaa Pohjoisen Pirkanmaan reitistön perustamishanketta, jonka tarkoituksena on luoda alueelle vetovoimainen ulkoilu-, retkeily- ja luonnossa liikkumisen reitistö. Reitistö tukeutuu olemassa oleviin palvelukyliin ja matkailuyrityksiin ja sitä täydennetään rakentamalla levähdyspaikkoja. Reitistösuunnitelma on hyväksytty 23.3.2000 perustamishankkeen ohjausryhmässä.

Moottorikelkkailureitistön perustamisesta vastaavat alueen kunnat, jotka toimivat reitistön rakentajina ja ainakin aluksi reitistön pitäjinä.

Reitistön rakentamista varten kunnilla on tarkoitus tehdä Metsähallituksen ja alueen muiden maanomistajien/haltijoiden kanssa maankäyttöoikeussopimukset, jotka samalla toimitusmaastoliikennelain mukaisina maanomistajan/haltijan lupina moottorikäyttöisellä ajoneuvolla maastossa liikkumiseen.

Maankäyttöoikeussopimuksissa on tarkoitus määrätä, että niillä annetaan lumipeitteen aikana yleinen käyttöoikeus reitistöön ja sen varrelle tuleviin taukopaikkoihin sekä muihin liitännäispalveluihin. Sopimuksissa tullaan varautumaan siihen, että reitistöt voidaan myöhemmin perustaa maastoliikennelain mukaisiksi moottorikelkkailureiteiksi.

Puusto kuuluisi maankäyttöoikeussopimusten mukaan yleensä maanomistajalle. Metsähallitus on hakannut myyntikelpoisen puuston osalta suunniteltua reittiuraa sen mailla. Metsähallitus on kuitenkin yhdistyksen kantelun johdosta keskeyttänyt hakkuut.

3.2

Sovellettavat säännökset

3.2.1

Suomen perustuslaki

Suomen perustuslain 20 §:n 2 momentin mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

3.2.2

Maastoliikennelaki ja -asetus

Maastoliikennelaki

Maastoliikennelain (1710/1995) 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on ehkäistä haittoja, joita luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinolle, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle taikka yksityiselle edulle aiheutuu moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämisestä maastossa ja moottorikelkkailureitillä, sekä edistää liikenneturvallisuutta.

Maastoliikennelain 4 §:n 1 momentin mukaan moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ei saa liikkua eikä sitä saa pysäyttää tai pysäköidä maastossa maa-alueella ilman maan omistajan tai haltijan lupaa. Lupaa ei kuitenkaan tarvita 4 §:n 2 momentissa mainituissa tapauksissa.

Maastoliikennelain 13 §:n mukaan maastoliikennelaissa säädetyllä tavalla voidaan perustaa yleinen oikeus ajaa moottorikelkalla maastosta merkitsemällä erotetulla reitillä (moottorikelkkailureitti) lumipeitteen aikaan. Moottorikelkkailureitti on tieliikennelain 2 §:ssä määritelty tie, joka on tarkoitettu moottorikelkkaliikenteeseen. Moottorikelkkailureittiin voivat kuulua myös pysyvästi tarvittavat levähdysalueet ja reitin huoltoalueet.

Reitin pitäjänä voi maastoliikennelain 14 §:n mukaan toimia kunta, kuntayhtymä, valtio tai yhteisö taikka elinkeinonharjoittaja. Reitin pitäjän hyväksyy kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetussa laissa (64/1986) tarkoitettu kunnan ympäristönsuojeluviranomainen päättäessään reittisuunnitelmasta. Reitin pitäjän vaihtamiseen tarvitaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksyminen.

Maastoliikennelain 15 §:n mukaan moottorikelkkareitin perustamiseksi on laadittava reittisuunnitelma, jonka hyväksymisestä päättää kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Reittisuunnitelmassa on osoitettava reitin kulku ja reittiin kuuluvat levähdys- ja huoltoalueet niin, että ne voidaan suunnitelman perusteella tarvittaessa merkitä maastoon. Suunnitelmassa on myös mainittava ne kiinteistöt, joiden kautta reitti tulisi kulkemaan.

Maastoliikennelain 16 §:ssä on säädetty moottorikelkkailureitin perustamisesta seuraavaa:

"Moottorikelkkailureitti perustetaan lainvoimaisen reittisuunnitelman perusteella joko reittitoimituksessa tai maanomistajan ja reitin pitäjän välisellä kirjallisella sopimuksella.

Moottorikelkkailureittiä ei saa perustaa, jos sen käyttämisestä aiheutuisi luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinoille, maa- ja metsätaloudelle, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle tai yksityiselle edulle huomattavaa haittaa.

Moottorikelkkailureitti voidaan perustaa riippumatta maa-alueen tai vesialueen omistajan tai haltijan suostumuksesta, jos reitin perustaminen on tarpeen yleisen kulkuyhteyden luomiseksi tai yleisen virkistyskäytön kannalta eikä reitistä aiheudu maa-alueen omistajalle tai haltijalle eikä poronhoidolle huomattavaa haittaa.

Moottorikelkkailureitistä kiinteistölle, maa-alueen omistajalle tai haltijalle, poronhoidolle tai ammattimaiselle kalastukselle aiheutuva vahinko ja haitta on reitin pitäjän korvattava."

Maastoliikennelain 17 §:n mukaan reitin pitäjän on haettava reittitoimitusta maanmittaustoimistolta vuoden kuluessa siitä, kun reittisuunnitelma on hyväksytty lainvoimaisella päätöksellä.

Maastoliikennelain 18 §:n mukaan sopimukseen perustuva, pysyväksi tarkoitettu moottorikelkkailureitti merkitään asianomaisen kiinteistön kohdalle kiinteistörekisteriin, jos reitin pitäjä sitä pyytää. Tällöin on suoritettava sopimukseen perustuva 17 §:ssä tarkoitettu reittitoimitus reitin sijainnin määrittämiseksi, lain 16 §:n 4 momentissa tarkoitettujen korvausten määräämiseksi sekä muiden sellaisten asioiden käsittelemiseksi, joihin sopimus antaa aiheutta.

Maastoliikenneasetus

Maastoliikenneasetuksen (10/1996) 8 §:n mukaan reittisuunnitelmasta on ennen sen hyväksymistä pyydettävä tarpeelliset lausunnot ja varattava niille, joita asia koskee, tilaisuus tulla kuulluksi. Tällöin on soveltuvin osin noudatettava mitä maastoliikenneasetuksen 2 ja 3 §:ssä säädetään.

Maastoliikenneasetuksen 9 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen päätöksestä hyväksyä reittisuunnitelma on tiedotettava noudattamalla soveltuvin osin, mitä maastoliikenneasetuksen 5 ja 6 §:ssä säädetään.

3.2.3

Laki ja asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) 1 §:n mukaan lain tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 4 §:ssä on säädetty:

"Tätä lakia sovelletaan asetuksella tarkemmin säädettyihin hankkeisiin:

1) joista Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen täytäntöönpaneminen edellyttää arviointia; taikka

2) joista saattaa aiheutua merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia Suomen luonnon ja muun ympäristön erityispiirteiden vuoksi.

Arviointimenettelyä sovelletaan lisäksi yksittäistapauksessa hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen olennaiseen muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia.

Harkittaessa vaikutusten merkittävyyttä yksittäistapauksessa on sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, otettava huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. (5.3.1999/267)."

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 25 §:ssä on säädetty, että muusta kuin 4 §:ssä tarkoitettua hankkeesta vastaavan on sen lisäksi, mitä erikseen säädetään, oltava riittävästi selvillä hankkeen ympäristövaikutuksista siinä laajuudessa kuin kohtuudella voidaan edellyttää.

Asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen (268/1999) 6 § sisältää hankeluettelon hankkeista, joihin sovelletaan arviointimenettelyä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 4 §:n 1 momentin nojalla. Moottorikelkkailureitit eivät sisälly tähän luetteloon.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen 7 §:ssä on tarkemmin säädetty, mitä seikkoja on erityisesti tarkasteltava, kun harkitaan arviointimenettelyn soveltamista yksittäistapauksessa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 4 §:n 2 momentin nojalla.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen 8 §:n 1 momentissa on säädetty, että jos yhteysviranomainen katsoo, että hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen olennaiseen muutokseen on ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 4 §:n 2 momentin mukaisesti yksittäistapauksessa sovellettava arviointimenettelyä, sen on tehtävä viipymättä ympäristöministeriölle esitys arviointimenettelyn soveltamisesta hankkeeseen.

3.3

Oikeudellinen arviointi

3.3.1

Moottorikelkkailu-urien perustamiskäytäntö Metsähallituksen hallinnassa olevilla mailla

Moottorikelkkailureittien perustamisesta säädettiin ensimmäisen kerran 1.7.1991 voimaan tullessa aikaisemmassa maastoliikennelaissa (670/1991). Suuri osa Metsähallituksen mailla olevista moottorikelkkailu-urista on kuitenkin perustettu jo tätä ennen.

Voimassa olevan maastoliikennelain (1710/1995) tarkoituksena on ollut edistää virallisten moottorikelkkareittien perustamista. Käytännössä Metsähallituksen mailla olevat moottorikelkkailureitit on kuitenkin pääsääntöisesti yhä perustettu moottorikelkkailu-urina Metsähallituksen päätöksillä ilman maastoliikennelain mukaista suunnittelumenettelyä, lausuntojen pyytämistä ja muiden asianosaisten kuulemista.

Oikeutta perustaa maanomistajan tai haltijan luvalla moottorikelkkailu-uria on perusteltu maastoliikennelain 4 §:n 1 momentin säännöksellä, jonka mukaan moottorikäyttöisellä ajoneuvolla

maastossa liikkuminen edellyttää maanomistajan tai haltijan lupaa. Säännös kuitenkin ilmaisee lähinnä sen, että moottorikäyttöisellä ajoneuvolla maastossa liikkuminen ei kuulu jokamiehenoi-keuksiin, ja turvaa siten maanomistajan tai haltijan intressejä. Säännöksessä ei ole otettu lainkaan kantaa maanomistajan oikeuteen perustaa moottorikelkkailu-uria tai antaa toiselle lupa niiden perustamiseen.

Toisinaan on esitetty sellaisia tulkintoja, että moottorikelkkailureitistöjen perustaminen olisi tyhjentävästi säädelty maastoliikennelain 3 luvun moottorikelkkailureittejä koskevin säännöksin ja että moottorikelkkailu-urien perustaminen maanomistajan tai haltijan luvalla ei siten olisi lainkaan sallittua.

Maastoliikennelain esityöt eivät mielestäni kuitenkaan anna tukea tällaiselle tulkinnalle. Vaikka maastoliikennelain eräänä tarkoituksena onkin ollut ohjata moottorikelkkailua perustettaville moottorikelkkailureiteille, vakiintunut tulkinta on, että maastoliikennelain mukaista suunnittelumenet- telyä ja virallisten moottorikelkkailureittien perustamista ei kuitenkaan ole säädetty pakolliseksi. Tämä olisi edellyttänyt siitä nimenomaista säännöstä maastoliikennelaissa.

Näin ollen Metsähallituksen ei voida katsoa ylittäneen toimivaltaansa tai menetelleen muutoinkaan lainvastaisesti perustaessaan omalla päätöksellään moottorikelkkailu-uria sen hallinnassa oleville maille.

3.3.2

Pohjoisen Pirkanmaan moottorikelkkailureitistön perustaminen

Metsähallituksen menettely

Moottorikelkkailureitistön perustamishankkeesta vastaavat alueen kunnat eikä Metsähallitus ole siinä mukana. Metsähallitus toimii muiden maanomistajien tapaan vain käyttöoikeuden luovuttajana ja maanomistajan edustajana maankäyttöoikeussopimuksia tehtäessä. Metsähallitus on käyttänyt maanomistajalle normaalisti kuuluvaa harkintavaltaa, kun se on hakannut puustoa osalta suunniteltua reittiuraa. Metsähallitus ei ole tältä osin ylittänyt harkintavaltaansa tai käyttänyt sitä väärin taikka menetellyt asiassa muutoinkaan lainvastaisesti.

Kuntien menettely

Yhdistys arvostelee hankkeesta vastaavia kuntia siitä, että reitistösuunnitelma ei ole ollut julkisesti nähtävillä kunnissa ja että kansalaisilla ei ole ollut mahdollisuus tehdä sitä vastaan muistutuksia. Reitistö kuitenkin toteutetaan moottorikelkkailu-urina, joiden perustamismenettelyssä ei sovelleta maastoliikennelain ja -asetuksen säännöksiä.

Hankkeen suunnitteluvaiheessa on pidetty laajalti yhteyttä eri yhteistyötahoihin, kuten alueen asukkaisiin ja maanomistajiin, kuntiin, matkailuyrityksiin, Pirkanmaan liittoon, Pirkanmaan ympäristökeskukseen, moottorikelkkakerhoihin sekä asiaan liittyviin yrityksiin, yhdistyksiin ja yhteisöihin ym. tahoihin. Reitistösuunnitelmaa on paikoin muutettu saadun palautteen pohjalta. Kyläkokouksia on pidetty joka kunnassa ja hankkeesta on tiedotettu myös tiedotusvälineissä. Asiassa ei ole aihetta epäillä, että hankkeen suunnittelussa olisi menetelty lainvastaisesti.

Kunnat eivät ole vielä perustaneet/ryhtyneet rakentamaan reitistöä, joten tältä osin kantelu on ennenaikainen. Moottorikelkkailu-urien perustamisen voidaan kuitenkin todeta vastaavan yleisesti noudatettua ja käytännössä lailliseksi tulkittua käytäntöä.

3.3.3

Ympäristövaikutusten arviointi moottorikelkkailureittiä ja -uria perustettaessa

Reittisuunnitelman hyväksymisen yhteydessä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen viranomaisen tulee selvittää, ettei reitin käyttämisestä aiheudu maastoliikennelain 16 §:ssä tarkoitettua huomattavaa haittaa luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinolle, maa- ja metsätaloudelle, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle tai yksityiselle edulle. Maastoliikennelaisissa tai -asetuksessa ei kuitenkaan ole tarkemmin säädetty näiden haittojen arvioinnista.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 4 §:n 1 momentti ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen 6 § eivät edellytä arviointimenettelyä moottorikelkkailureittien tai -urien rakentamisessa. Ympäristöministeriö voi kuitenkin määrätä arviointimenettelyä sovellettavaksi yksittäistapauksessa, jos kysymys on lain 4 §:n 2 momentin mukaisesta hankkeesta.

Kysymys siitä, voitaisiinko myös moottorikelkkailureitti tai -ura jossain tapauksessa katsoa tällaiseksi hankkeeksi, johon on sovellettava ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, voidaan siten saattaa ympäristöministeriön ratkaistavaksi.

Ympäristövaikutusten arviointia koskee myös ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 25 §:n säännös, jonka mukaan muusta kuin 4 §:ssä tarkoitettua hankkeesta vastaavan on oltava riittävästi selvillä hankkeen ympäristövaikutuksista siinä laajuudessa kuin kohtuudella voidaan edellyttää.

3.3.4

Kannanotto ja toimenpide

Voimassa oleva lainsäädäntö on mahdollistanut sen, että virallisia moottorikelkkailureittejä käytännössä aivan vastaavia moottorikelkkailu-uria on voitu perustaa ilman maastoliikennelain mukaista menettelyä eli ilman, että kansalaisilla olisi ollut lain mukaan mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa päätöksentekoon. Tästä aiheutuvat ongelmat ilmeisesti koskevat lähinnä yksityisten reitin pitäjien moottorikelkkailu-uria, eikä niinkään Metsähallituksen moottorikelkkailu-uria. Metsähallituksen moottorikelkkailu-urat on saadun selvityksen mukaan jo pitkään suunniteltu myös ympäristöarvot huomioon ottaen yhteistyössä mm. maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön, alueellisen ympäristökeskusten sekä kuntien ja paikallisten asukkaiden kanssa. Tämä on kuitenkin perustunut Metsähallituksen puolelta vapaaehtoisuuteen.

Osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien sääntelyn puuttumisen ohella puutteena on myös se, että moottorikelkkailu-urien perustamisesta ei tehdä valituskelpoista ratkaisua.

Perustuslain 20 §:n 2 momentin mukaan julkisen vallan on kuitenkin pyrittävä turvaamaan jokaiselle mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon ja perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Tässä valossa pidän voimassa olevaa lainsäädäntöä ja sen vakiintunutta tulkintakäytäntöä ongelmalliseksi.

Vallitsevan tilanteen muuttaminen edellyttäisi lainsäädännöllisiä toimenpiteitä. Asiassa on kuitenkin useita, osin eri suuntiin vaikuttavia seikkoja, jotka tulisi tässä yhteydessä selvittää. Tällaisia ovat esimerkiksi reittien rahoitus, reittien rakentamis- ja ylläpitovastuu, paikallisten asukkaiden sekä luontais- ja matkailuelinkeinojen tarpeiden turvaaminen ja sen arviointi, kuinka laajalti olemassa olevia moottorikelkkailu-uria olisi tarpeen virallistaa. Se, mihin suuntaan lainsäädäntöä halutaan

kehittää ja mitä seikkoja painottaa, on yhteiskunnallisen päätöksenteon piirin kuuluva kysymys, jonka ratkaiseminen ei kuulu oikeusasiamiehelle.

Saatan edellä esittämäni näkökohdat ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön tietoon lähettämällä niille jäljennöksen tästä vastauksestani. Jäljennös tästä vastauksestani lähetetään tiedoksi myös Metsähallitukselle ja Pohjoisen Pirkanmaan reitistöhankeeseen ohjausryhmälle.